IETEIKUMI

KOMISIJA

KOMISIJAS IETEIKUMS

(2008. gada 4. decembris)

par kritērijiem radioaktīvo atkritumu un lietotās kodoldegvielas eksportam uz trešām valstīm

(izziņots ar dokumenta numuru K(2008) 7570)

(2008/956/Euratom)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

ņemot vērā Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 33. panta otro daļu un 124. panta otro ievilkumu,

ņemot vērā Padomes 2006. gada 20. novembra Direktīvu 2006/117/Euratom par radioaktīvo atkritumu un lietotās kodoldegvielas pārvadājumu uzraudzību un kontroli [1] un jo īpaši tās 16. panta 2. punktu,

tā kā:

(1) Starptautiski pieņemti aizsardzības pret starojumu principi veido to pasākumu pamatu, kas veicami aizsardzībai pret jonizējošo starojumu, ko rada radioaktīvie atkritumi vai lietotā kodoldegviela.

(2) Lai šādi principi būtu efektīvi, tiem jābūt iekļautiem katras valsts normatīvajā sistēmā.

(3) Saskaņā ar Kopienā dominējošo drošības kultūru attiecībā uz darbībām ar radioaktīvajām vielām ir nepieciešama efektīva neatkarīgu lomu sadale valsts pārvaldes iestāžu un operatoru starpā, lai nodrošinātu atbilstīgu radioaktīvo atkritumu vai lietotās kodoldegvielas pārvaldību.

(4) Lēmums par radioaktīvo atkritumu vai lietotās kodoldegvielas pārvadājumu uz trešām valstīm atļaušanu ir eksportētājas dalībvalsts kompetento iestāžu atbildībā.

(5) Eksportētājas dalībvalsts kompetentajām iestādēm jāpieņem atzinums saskaņā ar Direktīvas 2006/117/Euratom 16. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētajiem kritērijiem attiecībā uz trešās valsts radioaktīvo atkritumu un izlietotās degvielas pārvaldības administratīvo un tehnisko kapacitāti, kā arī šo valstu pārvaldes struktūru atbilstību.

(6) Īstenojot minētos kritērijus, dalībvalstīm jāņem vērā hierarhijas princips attiecībā uz šiem kritērijiem.

(7) Kopīgā lietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu drošas pārvaldības konvencija ir atbilstīgs starptautisks juridisks pamata instruments lietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu drošai pārvaldībai.

(8) Piešķirot atļaujas radioaktīvo atkritumu vai lietotās kodoldegvielas pārvadājumiem uz trešām valstīm, papildus atbilstībai noteiktajiem kritērijiem var tikt ņemti vērā vēl citi apsvērumi kā, piemēram, politiski, ekonomiski, sociāli, ētiski, zinātniski un sabiedriskās drošības aspekti.

(9) Direktīvas 2006/117/Euratom 2. pantā ir aplūkotas dalībvalsts vai tāda dalībvalstī esoša uzņēmuma tiesības, uz kuru jānogādā radioaktīvie materiāli apstrādei, vai ir jānogādā citi materiāli ar mērķi reģenerēt radioaktīvos atkritumus, lai pēc pārstrādes radioaktīvos atkritumus nogādātu atpakaļ uz to izcelsmes valsti. Šajā pantā noteikts arī, ka Direktīva 2006/117/Euratom neietekmē dalībvalsts vai dalībvalstī esoša uzņēmuma, uz kuru pārstrādei ir jāved lietotā kodoldegviela, tiesības nogādāt atpakaļ pēc pārstrādes reģenerētos radioaktīvos atkritumus uz to izcelsmes valsti.

(10) Šā ieteikuma noteiktie kritēriji ir saskaņā ar Padomdevējas komitejas atzinumu, kas pieņemts atbilstīgi Direktīvas 2006/117/Euratom 21. pantam,

[1] OV L 337, 5.12.2006., 21. lpp.

IESAKA.

1) Galvenajām prasībām Direktīvas 2006/117/Euratom 16. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētajam radioaktīvo atkritumu un lietotās kodoldegvielas eksportam uz trešām valstīm jābūt šādām:

a) jāpieņem un jāievieš atbilstīgi valsts noteikumi darbinieku, kā arī visas sabiedrības radioloģiskajai drošībai; tiem jāatbilst starptautiski atzītiem aizsardzības pret starojumu standartiem;

b) jārada saskaņots tiesiskais pamats noteikumiem attiecībā uz tādām darbībām, kas saistītas ar radioaktīvo vielu, tostarp radioaktīvo atkritumu un lietotās kodoldegvielas, bīstamību;

c) jānodibina efektīvas un neatkarīgas pārvaldes iestādes, kuras būtu kompetentas atļauju piešķiršanā un to pārskatīšanā, pieprasījumu novērtēšanā, kā arī atbildētu par pārbaudi un izpildi un kurām būtu pienācīgi resursi;

d) ir skaidri jānosaka atbildības sadalījums starp tām iestādēm, kuras ir iesaistītas lietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu pārvaldības dažādos posmos;

e) jārada sistēma attiecībā uz ziņošanu šīm iestādēm vai atļaujas saņemšanu no tām radioaktīvo atkritumu vai lietotās kodoldegvielas pārvaldības organizēšanai;

f) ir jānodrošina, ka galvenā atbildība par lietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu pārvaldības drošību ir attiecīgas atļaujas īpašniekam un katrs atļaujas īpašnieks uzņemas šādu atbildību;

g) jānodrošina kvalificētu darbinieku pieejamība, lai tie veiktu ar drošību saistītas darbības, strādājot ar lietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu pārvaldības iekārtām visā to ekspluatācijas laikā, un pietiekami finansiālie resursi, lai atbalstītu lietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu pārvaldības iekārtu drošību ekspluatācijas, kā arī to ekspluatācijas pārtraukšanas laikā;

h) jāizveido un jāīsteno pienācīgs trešās personas atbildības režīms valstī;

i) jāizveido un jāīsteno atbilstīgas kvalitātes nodrošināšanas programmas attiecībā uz lietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu pārvaldību;

j) jāveic atbilstīgi aizsardzības un korektīvi pasākumi, ieskaitot attiecīgo iedzīvotāju grupu informēšanu, kā arī tādu operatīvās rīcības plānu pārbaudi, kuri tiks izmantoti starojumavārijas gadījumā, lai kontrolētu izplūdi un mazinātu tās radītas sekas.

2) Lai novērtētu, vai iepriekš minētās prasības attiecībā uz radioaktīvo atkritumu un lietotās kodoldegvielas eksportu uz trešām valstīm ir ievērotas, dalībvalstīm jāņem vērā trešo valstu atbilstība šādiem kritērijiem:

a) galvenie kritēriji:

— piederība SAEA un no tās izrietoša atbilstība attiecīgiem Starptautiskās Atomenerģijas aģentūras drošības standartiem,

— šīm valstīm jābūt parakstījušām un ratificējušām Kopīgo lietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu drošas pārvaldības konvenciju, tādējādi izrādot vēlēšanos izpildīt prasības, kas izriet no kopīgās konvencijas, kā arī apliecinot atbilstību noteikumiem attiecībā uz lietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu pārvaldības drošību,

— šīm valstīm jābūt parakstījušām un ratificējušām Konvenciju par kodolmateriālu fizisko aizsardzību un tās grozījumus, tādējādi uzņemoties saistības attiecībā uz tādu pārkāpumu, kas saistīti ar kodolmateriāliem, novēršanu, atklāšanu un sodīšanu,

— šīm valstīm jābūt parakstījušām un ratificējušām Konvenciju par kodoldrošību (*CNS*), vienu no svarīgākajiem juridiskajiem instrumentiem kodoldrošības sfērā, kas ietver arī svarīgus noteikumus attiecībā uz sagatavotību avārijas gadījumiem un aizsardzību pret starojumu,

— lietotās kodoldegvielas iekārtu pakļaušana SAEA drošības nolīgumam saistībā ar Kodolieroču neizplatīšanas līguma (KNL) un tā papildu protokolu parakstīšanu un ratificēšanu, lai apliecinātu, ka lietotās kodoldegvielas paredzētais pielietojums miermīlīgiem mērķiem nav mainījies,

— šīm valstīm jābūt parakstījušām un ratificējušām Vīnes konvenciju par civilo atbildību par kodolkaitējumiem vai protokolu par grozījumiem Vīnes konvencijā par civilo atbildību par kodolkaitējumiem, vai Konvenciju par papildu kompensāciju kodolkaitējuma gadījumā vai 1960. gada 29. jūlija Konvenciju par trešās puses atbildību kodolenerģijas jomā, kas grozīta ar 1964. gada 28. janvāra papildu protokolu un 1982. gada 16. novembra protokolu (Parīzes konvencija), lai apliecinātu, ka atļaujas īpašnieks ir galvenais atbildīgais kodolkaitējuma gadījumā;

b) papildu kritēriji:

— šīm valstīm jābūt parakstījušām un ratificējušām Konvenciju par palīdzību situācijā, kad notikusi kodolkatastrofa vai starojumavārija (*AC*), un Konvenciju par agrīno brīdināšanu kodolavārijas gadījumā (*ENC*), lai apliecinātu, ka starojumavārijas gadījumā tiks informētas attiecīgās iedzīvotāju grupas un tiks veikti atbilstīgi aizsardzības un korektīvi pasākumi, tostarp tādu operatīvās rīcības plānu sagatavošana un pārbaude, kuri tiks izmantoti starojumavārijas gadījumā, lai kontrolētu izplūdi un mazinātu tās radītās sekas,

— atbilstība starptautiskiem tiesību aktiem attiecībā uz bīstamas kravas pārvadāšanas drošību, īpaši atbilstība *SOLAS* konvencijai un Čikāgas konvencijai, lai apliecinātu, ka faktiski tiek veiktas bīstamas kravas pārbaudes jūras un gaisa transporta pārvadājumos.

3) Neskarot 1. punktu, lēmumu pieņemšanā attiecībā uz radioaktīvo atkritumu pārvadājumu uz trešām valstīm dalībvalstu kompetentās iestādes var ņemt vērā vēl citus apsvērumus kā, piemēram, politiskus, ekonomiskus, sociālus, ētiskus, zinātniskus un sabiedriskās drošības jautājumus.

4) Dalībvalstu kompetentās iestādes sadarbojas, veicot informācijas apmaiņu attiecībā uz šā ieteikuma piemērošanu.

Šis ieteikums ir adresēts dalībvalstīm.

Briselē, 2008. gada 4. decembrī

Komisijas vārdā —
Komisijas loceklis
Andris PIEBALGS